

**A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsának
2/2007. (III.8.) számú ajánlása
a letétkezelési tevékenységről**

I. Az ajánlás célja és hatálya

A jogszabályokban megfogalmazott célok, feladatok megvalósítása érdekében a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) Felügyeleti Tanácsa ajánlásokat fogalmaz meg és tesz közzé. Az ajánlások általános célja a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Jelen ajánlás célja a letétkezelési tevékenység területén:

- egyrészt a befektetés-kezeléshez kapcsolódó letétkezelési tevékenységet végző szervezetek esetében a jogszabályi követelményeknek és az ügyfelek, valamint tulajdonosok érdekei védelmének megfelelő letétkezelési eljárások meghatározása,
- másrészt letétkezelési ajánlások kiadása azon pénzügyi intézményi szektorok szereplői részére, ahol a jogszabályok egyáltalán nem, vagy csak csekély mértékben határozzák meg a letétkezelési szolgáltatás igénybevételével kapcsolatos prudenciális szabályokat (pl. biztosítók biztosítástechnikai tartalékainak eszközfedezetét képező befektetések letétkezelése, /kivéve a befektetési egységhez kötött /UL/ tartalékok eszközfedezetét képező befektetéseket/).

Az ajánlás közzétételéhez fűzött **várakozások**:

- a prudens működés követelményének érvényre juttatása,
- a jogszabályi előírások betartásának elősegítése,
- az ügyfelek szerződésben rögzített érdeke érvényesülésének elősegítése a későbbi jogviták elkerülése érdekében,
- az ügyfelek egyenjogúsága és az ügyletek piacszerűsége érvényesülésének elősegítése,
- az ügyfelek, valamint a tulajdonosi érdekek megfelelő védelmének fokozása.

Az ajánlás szempontjából a letétkezelési **tevékenység** olyan pénzügyi szolgáltatás, amely magába foglalja az összes, értékpapírokkal kapcsolatos gazdasági eseményt, illetve az értékpapír kibocsátójára és az értékpapírpiacon vonatkozó információk kezelését és feldolgozását. Ennek megfelelően a letétkezelő vezeti az értékpapír- és - ahol azt jogszabály előírja - az ügyfélszámlát, ellátja az értékpapírokkal kapcsolatos elszámolási (pénzügyi és értékpapír-transzferálási) feladatokat, így lebonyolítja az értékpapírokért történő fizetést, átveszi a portfólióba került értékpapírokat, kiállítja a letéti igazolásokat, központi értékpapírszámlát nyit, felhatalmazás esetén eljár a társasági események kapcsán, beszedi a portfóliókban lévő befektetési eszközök utáni járandóságokat, értékeli a portfóliókat. Tartja a kapcsolatot a befektetés-kezelővel, illetve az ügyfelekkel, ellenőrzi a befektetés-kezelő tevékenységét, valamint egyéb kiegészítő szolgáltatásokat nyújt. Ennek megfelelően nem tartozik az ajánlás hatálya alá a csak a befektetési szolgáltatásokhoz kapcsolódó értékpapír- és ügyfélszámla (hitelintézetek esetében bank-, vagy folyószámla) vezetés, azaz ezek önmagukban nem tekinthetők letétkezelésnek.

Az ajánlás tekintetében letétkezelésnek minősülnek a kapcsolódó - kötelező vagy választhatóan igénybe vehető - szolgáltatások is, így különösen a nyilvántartások koordinálása, az értékpapír-kölcsönzés biztosítása, az adó-visszaigénylés bonyolítása, a kamatszámító- és kifizetéssel kapcsolatos szolgáltatások nyújtása, az osztalékfizetés kapcsán történő közreműködés. Letétkezeléshez kapcsolódónak tekintünk olyan, jellemzően nem a letétkezelő szervezeti egység által végzett tevékenységet is, mint például treasury termékek (devizakonverzió, pénzügyi termékek), valamint tranzakciós banki szolgáltatások nyújtása.

Jelen ajánlás **címzettjei** azok a pénzügyi szervezetek, melyek a rájuk vonatkozó ágazati jogszabályok felhatalmazása alapján befektetés-kezelési tevékenység (önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak részére, illetőleg magánnyugdíjpénztárak részére történő vagyionkezelés, a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokhoz (unit-linked) kapcsolódó eszközalapok kezelése, befektetési alapkezelés, egyéni portfóliókezelés /ide értve a biztosítók által kiszervezett tartalékok eszközfedezetének kezelését is/) végzéséhez kapcsolódó letétkezelésre jogosító engedéllyel rendelkezhetnek, illetőleg ezt a tevékenységet üzletszerűen folytatják, továbbá azon pénzügyi intézmények, amelyek ilyen szolgáltatásokat igénybe vesznek/vehetnek. A központi értéktár tevékenysége abban az esetben tartozik jelen ajánlás hatálya alá, amennyiben befektetés-kezelési tevékenységhez közvetlenül kapcsolódó letétkezelési tevékenységet saját alanyi jogon végez.

A letétkezelő szervezetek a következők:

- bank;
- központi értéktár;
- szakosított hitelintézet (amennyiben valamely jogszabály felhatalmazza erre és rendelkezik az erre vonatkozó felügyeleti engedéllyel).

A letétkezelést - közvetlenül vagy befektetés-kezelőn keresztül közvetve - igénybevevő pénzügyi intézmények a következők:

- befektetési alapok (befektetési alapkezelők);
- önkéntes pénztárak (nyugdíjpénztárak, önszegélyező- és egészségpénztárak);
- magánnyugdíjpénztárak;
- biztosítók;
- (külföldi) letétkezelő hitelintézetek;
- (külföldi) befektetési szolgáltatók;
- (külföldi) elszámolóházak és értéktárak;
- másodlagos értékpapír kibocsátók.

Az ajánlás alkalmazása szempontjából **ügyfélnek** minősül a befektetés-kezelő szervezettel kapcsolatban álló valamennyi személy vagy szervezet (portfóliója vagy portfóliói), amely az adott társasággal létesített jogviszony alapján szolgáltatást vesz igénybe, illetve az számára szolgáltatást teljesít.

A letétkezelő szempontjából jogviszony keletkezik a **befektetés-kezelővel** is. Befektetés-kezelő lehet:

- bank;
- szakosított hitelintézet a Tpt-ben, a rá vonatkozó külön szabályok szerint;
- pénzügyi vállalkozás;
- befektetési vállalkozás;
- befektetési alapkezelő;
- biztosító részvénytársaság;
- önkéntes pénztár, amely a saját pénztári vagyion befektetését és kezelését végezheti;

- magánnyugdíjpénztár, amely a saját pénztári vagyon befektetését és kezelését végezheti.

Az ajánlás alkalmazása tekintetében az alábbi **befektetés-kezelői és ehhez kapcsolódó letétkezelői jogviszonyrendszerek** tartoznak annak hatálya alá:

Tevékenység megnevezése	Típus	Ügyfél	Befektetés-kezelő	Letétkezelő szervezet
Alapkezelés		Bármilyen ügyfél	Alapkezelő	Csak hitelintézet
Pénztári vagyongazdálkodás	Kiszervezett	Pénztár (intézmény)	Befektetés-kezelő	Csak hitelintézet
Pénztári vagyongazdálkodás	Saját	Pénztártag (természetes személy)	Pénztár	Csak hitelintézet
Unit-linked eszközalapok vagyongazdálkodás	Kiszervezett	Biztosító (intézmény)	Befektetés-kezelő	Valamennyi
Unit-linked eszközalapok vagyongazdálkodás	Saját	Biztosított (természetes személy)	Biztosító	Valamennyi
Biztosítástechnikai tartalékok eszközfedezetének - befektetés-kezelése	Kiszervezett	Biztosító (intézmény)	Befektetés-kezelő	Valamennyi
Egyéni portfóliókezelés		Bármilyen ügyfél	Befektetés-kezelő	Valamennyi

A táblázatban megfogalmazott befektetés-kezelési és letétkezelési kapcsolatokra ható normaanyagot különösen (de nem kizárólagosan) az alábbi **jogszabályok** tartalmazzák, így a jelen ajánlás az ott megfogalmazottak tekintetében kíván követendő jogalkalmazási gyakorlatot megfogalmazni, ugyanakkor az a hivatkozott jogszabályok rendelkezéseit nem érinti:

- a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény portfóliókezelésre és befektetési alapkezelésre vonatkozó fejezetei, címei (Tpt.),
- a biztosítókról és biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény befektetési szabályai (Bit.), továbbá a biztosító eszközeinek nyilvántartására, könyvvizelésére és beszámolójára vonatkozó szabályai,
- a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény vagyongazdálkodásra vonatkozó normái (Hpt.),
- a különböző pénztárakra vonatkozó ágazati jogszabályok (így különösen: a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény (Mpt.), az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (Öpt.), az önkéntes kölcsönös egészség- és önszegélyező pénztárak egyes gazdálkodási szabályairól 268/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet, a magánnyugdíjpénztárak befektetési és gazdálkodási tevékenységéről szóló 282/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet, az önkéntes kölcsönös nyugdíjpénztárak

befektetési és gazdálkodási szabályairól szóló 281/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet) befektetésekre vonatkozó normái,

- a befektetési és az árutőzsdei szolgáltatási tevékenység, az értékpapír letéti őrzés, az értékpapír letétkezelés, valamint az elszámolóházi tevékenység végzéséhez szükséges személyi, tárgyi, technikai és biztonsági feltételekről szóló 283/2001. (XII. 26.) Korm. rendelet.

Jelen dokumentum az elvek és ajánlások megfogalmazásakor a jogszabályi rendelkezésekre nem kíván visszautalni, amennyiben tehát a jogszabályok azokon túlmutató előírásokat tartalmaznak, az ezeknek való megfelelést a Felügyelet természetesen továbbra is alapvetőnek tartja.

Az érintett témában korábban a Felügyelet még nem adott ki ajánlást. Ugyanakkor a Felügyelet elnöke 5/2002. számon kiadott módszertani útmutatója tartalmazza a biztosítók letétkezelői és portfóliókezelői szerződéseinek minimális tartalmi elemeire vonatkozó iránymutatását.

II. A befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenység végzésével összefüggő letétkezelési tevékenységgel kapcsolatos ajánlások

A befektetés-kezelési (vagyonkezelési) tevékenységekhez kapcsolódóan a letétkezelési témakört célszerű kiemelten kezelni. Első lépésként az alapelveket rögzítjük, majd a letétkezelés, letéti őrzés, elszámolás kerül bemutatásra. Ezt követi a letétkezeléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások, majd a társasági eseményekkel, lejáratokkal, kamat- és osztalékfizetéssel kapcsolatos tevékenység, valamint portfólióértékelés, és az eszközérték számítás. Végül összefoglalásra kerülnek a letétkezelés személyi, szakmai feltételei, az alkalmazott infrastruktúrával, informatikai rendszerekkel szemben megfogalmazott javaslatok.

A letétkezelő a tevékenysége során elsődlegesen az **ügyfél érdekében jár el** a jogszabályok és az adott befektetési politikák keretein belül, azokat figyelembe véve. A letétkezelő tevékenységével a lehető legkisebb mértékűre csökkenti annak a kockázatát, hogy ügyfeleinek, az értékpapírok tulajdonosainak érdekei sérelmet szenvedjenek a kibocsátók, a befektetési szolgáltatók, vagy bármely más piaci szereplő érdekeinek ellentéte következtében.

Mindezek alapján - függetlenül attól, hogy a letétkezelési szolgáltatást az ügyfél, illetve a befektetés-kezelő jogszabályban megfogalmazott kötelezettség, vagy egyéb prudenciális megfontolásból veszi igénybe - az alábbiakat **javasoljuk**¹:

II.1. Letétkezelési alapelvek

1. A letétkezelés **független intézményrendszer**. Ennek megfelelően az **összeférhetetlenségi** helyzetek kerülendők ott is, ahol azt jogszabály egyébként nem definiálja. Az összeférhetetlenségi kérdéseket célszerű belső szabályzatokban, illetve szerződések szintjén előzetesen rögzíteni, és annak betartását folyamatosan figyelemmel kísérni. Összeférhetetlenség alapulhat többek között tulajdonosi, irányítási, személyi, hozzátartozói jogviszonyokon.
2. A letétkezelési tevékenység valamennyi tevékenységi eleme, folyamata **egységes, zárt rendszert** alkosson. Az egyes befektetés-kezelési formákhoz kapcsolódó letétkezelési tevékenységek egységes, más tevékenységektől elkülönült kezelése teljesítendő, azaz adott szervezeten belül egy szakterületen, egyazon nyilvántartó, elszámoló, illetve értékelő számítógépes rendszerrel kell megvalósulnia.
3. A letétkezelés **kiemelten fontos, támogató funkció a befektetés-kezelés folyamatában**. Ennek megfelelően a letétkezelőnek kiemelten **hangsúlyos ellenőrző funkciói** vannak, és szükséges, hogy valamennyi ilyen ellenőrző funkcióját gyakorolja. Ennek keretében figyelemmel kíséri az ügyfél befektetéseire vonatkozó jogszabályi előírások folyamatos betartását; felhívja az ügyfél, illetőleg a befektetés-kezelő figyelmét arra, ha a befektetési megbízás vagy más utasítás végrehajtása sért(het)i vagy veszélyeztet(het)i az ügyfél érdekeit. A letétkezelő a sértő körülményt a jogszabályok és befektetési politika vizsgálatán kívül általában a tranzakció piacszerűségi vizsgálata alapján, illetve fedezetellenőrzés során, bizonyos esetekben előzetes ellenőrzés keretében (adásvételi bizonylat nélküli transzfer kérelem, aláírdítás

¹Az ajánlás szövegében az egyes javaslati pontok logikai sorrend szerint épülnek fel.

nem állampapír lejárat esetén) állapítja meg. Továbbá előzetesen visszautasít, illetve utólag ellenőriz minden olyan tudomására jutott rendelkezést, utasítást, megbízást, amely az ügyfél befektetéseire vonatkozó jogszabályi előírásokkal ellentétes; valamint a jogszabályi előírásokon túlmenően ellenőrzi az ügyfél befektetéseire vonatkozó egyéb korlátozások folyamatos betartását is.

Az ellenőrzési funkció megvalósítása miatt kiemelten fontos a **független forrásból történő adatgyűjtés**, ennek érdekében - többek között - a portfólióba kerülő eszközök az értékeléshez alkalmazott árfolyamokat, a megvételre került befektetési jegy forgalmi adatokat ne a befektetés-kezelőtől kapja meg a letétkezelő.

4. Az értékpapír letétként történő elhelyezéséről az **értékpapír tulajdonosa vagy annak megbízottja dönthet**. A letétkezelő minden esetben ellenőrzi a **megbízások hitelességét és kondícióit**. A felmerülő problémák kezelésére belső szabályzattal rendelkezik, amely tartalmazza úgy a befektetés-kezelővel, mint az ügyféllel történő információcserét.
5. A letétkezelő lehetővé teszi az ügyfél befektetéseinek, értékpapír-tranzakcióinak, értékpapírokhoz fűződő jogosultság szerzéseinek és kötelezettségeinek szakszerű és biztonságos **figyelemmel kísérését**, ellenőrzését.
6. A letétkezelő kísérelje figyelemmel a tranzakciók **piacszerűségének** megvalósulását is, erre az ügyféllel, illetve befektetés-kezelővel kötött szerződésben térjen ki.
7. A címzett ügyfélkörben a **letétkezelő(k) alkalmazása** - még ott is, ahol ezt jogszabály kifejezetten nem írja elő - **ajánlott**. Prudens eljárásnak az tekinthető, amennyiben ilyen esetekben sem elégszenek meg a befektetési szolgáltatók (vagy egyéb szervezetek) által biztosított értékpapír nyilvántartási és őrzési alapfunkciókkal, hanem kifejezetten letétkezelésre irányuló jogviszonyt alakítanak ki az erre felhatalmazott letétkezelővel. Különös élel merül fel ez a kérdés a biztosítók saját maguk részére végzett befektetés-kezelése során (UL eszközalapok befektetés-kezelésén kívül).
8. Az igénybe vehető **letétkezelő(k) számát** tekintve, amennyiben a letétkezelőnek értékelő funkciója is van, az **egy letétkezelő alkalmazása ajánlott**. Egy, vagy egyként kezelt több portfólióhoz egy letétkezelőt vegyen igénybe az ügyfél. (Ez nem érinti azt az esetet, ha a letétkezelő tevékenysége során további al-letétkezelő(ke)t vesz igénybe.)
9. A **letétkezelő feladata** tekintetében a - jogszabályokon túlmutató - prudenciális feltételeket szerződésben kell rögzíteni. Kiemelten fontosnak mutatkozik ez ott, ahol ilyen típusú normákat a jogszabályok egyáltalán nem tartalmaznak, így többek között a biztosítók saját maguk részére végzett befektetés-kezelése során (UL eszközalapok befektetés-kezelésén kívül).
10. A pénztári és befektetési alapon kívüli portfóliók (pl. biztosítói portfóliók, egyéb portfóliók) esetében is ajánlott a - jogszabályon és a nem jogszabályon alapuló - **letétkezelői limitfigyelés**, ennek megfelelően törekedni kell arra, hogy a letétkezelői szerződésekbe beépüljenek az ilyen jellegű szolgáltatások is.

II.2. Letétkezelés, letéti őrzés, elszámolás

11. A letétkezelő körültekintően jár el az ügyfeleivel történő üzleti kapcsolat létesítésekor, az ügyféllel való rendszeres, aktív kapcsolata során **tisztában kell lennie az ügyfél**

tevékenységének tartalmával, üzleti kapcsolata jellegével, pénzügyi szokásaival, belföldi és nemzetközi piaci gyakorlatával, az alkalmazott pénznemekkel, szokásos nagyságrendjükkel. Az Európai Parlament és a Tanács elkészítette a pénzügyi rendszereknek a pénzmosás, valamint terrorizmus finanszírozása céljára való felhasználásának megelőzéséről szóló 2005/60/EK számú irányelvet. A tagállamoknak 2007. december 15-ig kell beépíteni a jogrendjükbe az irányelv tartalmát, így a letétkezelők az ügyfelekkel kapcsolatban felmerülő kockázatok kezelésénél erre is tekintettel kell lenniük.

12. A letétkezelő által vállalt kötelezettségeket a letétkezelő és az ügyfél (illetve az ügyfél felhatalmazása alapján a befektetés-kezelő) között létrejött **szerződés(ek)**, illetve a kapcsolódó egyéb **írásos megállapodások** határozzák meg. A letétkezelő a letétben lévő értékpapírokat az értékpapír letét fennállása alatt kizárólag az ügyfél és felhatalmazott képviselőinek (így különösen a befektetés-kezelő) rendelkezései, megbízásai alapján jogosult kezelni és felhasználni.
13. A pontos és naprakész **ügyfél-dokumentáció** megléte alapvető prudenciális kérdés. Legyenek ismertek az ügyfelek, illetve befektetés-kezelők azonosítását szolgáló azonosító eszközök (kódok, jelszavak stb.), melyek segítségével a letétkezelő minden kétséget kizáróan azonosíthatja e személyeket és szervezeteket. Az ügyfél-dokumentáció tartalmazza, hogy kinek van joga az ügyfél nevében cselekedni, hogyan és milyen mértékben teheti ezt. A szerződésekben szükséges kitérni arra, hogy a letétkezelő milyen intézkedéseket fogadhat el a befektetés-kezelőtől.
14. A letétkezelő hitelintézeteknek lehetőségük van **ügyfélszámla (Tpt.) és pénzforgalmi számla** megnyitására. A számlanyitás előtt javasolt a két konstrukció közötti eltérések, előnyök, hátrányok megismertetése az ügyféllel.
15. Az értékpapír számlák megnyitásakor a letétkezelő tartsa szem előtt a külföldiek esetében azok **speciális adóstátuszát** is.
16. Prudens feltételként jelentkezik, hogy lehetőleg ügyfelenként történjen meg **központi értéktári alszámla** megnyitása, és a letétkezelő intézmények a letétkezelési tevékenységre lehetőleg önálló központi értéktári számlával rendelkezzenek. Az alszámlák ügyfél-portfólióként történő megnyitása ajánlott, ugyanakkor az ügyfél kifejezett kérésére el lehet tekinteni tőle.
17. A **pénztárak** esetében figyelemmel kell lenni azok **specialitásaira**: összevont értékpapírszámla, befektetési számla, technikai költség számla megnyitása indokolt.
18. Amennyiben a letétkezelt ügyfél **ingatlan** befektetési **alap**, vagy ingatlant (is) tartalmazó biztosítói eszközfedezeti alap, rögzíteni kell az ilyen letétkezelés Tpt.-ben rögzített különös szabályait is belső szabályzatban. Az ilyen portfóliókat sajátosságaiknak megfelelő módon, (lehetőség szerint) elkülönítetten kell kezelni.
19. Javasolt, hogy a letétkezelő valamennyi munkafolyamatában messzemenően érvényesítse a **négy szem elvét**, a **folyamatba épített és vezetői ellenőrzést**, ezeket teljes körűen belső szabályzataiban jelenítse meg és azokat következetesen, mindenkor alkalmazza.
20. A letétkezelő törekszik az **ügyfélértesítések** legpontosabb és legkörültekintőbb, kellő időben történő megvalósítására.
21. A letétkezelő minden esetben ellenőrzi a **megbízások hitelességét és kondícióit**. A felmerülő problémák kezelésére belső szabályzattal rendelkezik, amely tartalmazza úgy a befektetés-kezelővel, mint az ügyféllel történő információcserét is.

22. A letétkezelő valamennyi ügyletre elvégzi a szükséges **fedezetellenőrzést** az elszámolás előtt is, lehetőség szerint már a tranzakció megkötésekor.
23. A letétkezelő a **sikertelen elszámolások** esetére kidolgozott belső szabályzattal rendelkezik, amely tartalmazza minden esetben az ügyfelekkel és a befektetéskezelővel történő kötelező információcserét. **Egyezőtlenlégek** fennállása esetén hasonló folyamatokat követ a prudens letétkezelő.
24. A **késedelmes teljesítések** kezelésének gyakorlatára vonatkozóan részletes, folyamatszintű belső szabályozással rendelkezik a letétkezelő, ennek keretében szabályozza - többek között - hogy hogyan, mennyi időn belül, milyen módon veszi fel a kapcsolatot az ügyféllel, valamint a befektetéskezelővel, továbbá azt, hogy az ügyleti partnerrel milyen egyeztetéseket folytat.
25. A prudens letétkezelő a jogszabályi **limitek** betartása mellett az egyedi (befektetési politikán, vagyon-, portfóliókezelési szerződésen alapuló) limitek figyelését is elvégzi, amennyiben az érintett ügyfélkör ezen dokumentumok megalkotása során egyeztet azok tartalmáról a letétkezelővel. A jogszabályi limiteknél nemcsak az adott pénzügyi intézményre kialakított limiteket, hanem a tőkepiaci jogszabályok által támasztott befolyásszerzési limiteket is figyelemmel kíséri. A letétkezelői limitfigyeléshez az ügyfélnek minden esetben rendelkezésre kell bocsátania a befektetéskezelési irányelveket, illetve a limitellenőrzéshez szükséges dokumentumokat, továbbá – lehetőség szerint – a szerződést.
26. A **limitek ellenőrzése** terén célszerű, hogy azok **minden egyes tranzakció során** megtörténjenek. A technikai feltételek megteremtése után ajánlható továbbá, hogy a befektetéskezelő, illetve az ügyfél ne csak a már teljesült ügyletről, hanem valamennyi megbízásról, annak megtörténtével egyidejűleg (lehetőség szerint automatizált módon, szabványosított üzenetformátumban) értesítse a letétkezelőt.
27. Hangsúlyosan fontos a limitfigyelés során, hogy a letétkezelő a limitek 90 %-os limitterheltségénél minden esetben jelzést adjon a befektetéskezelő, illetve az ügyfél felé, ezzel **megelőzve egy jövőbeni limit-túllépést**. Ezen kívül minden olyan limitterheltségi szintnél köteles a letétkezelő jelzést adni, ahol azt az ügyfél kifejezetten kéri, és erre az ügyféllel kötött szerződésben ki kell térni.
28. Limitek sérülése, vagy annak lehetősége esetén a letétkezelő értesíti a befektetéskezelőt, illetve az ügyfelet. **Limitsértés** esetén az ilyen ügyleteket a letétkezelő nem teljesítheti. Ebben az esetben a befektetéskezelő felel azért, hogy az ügylet úgy teljesüljön, hogy az az ügyfél érdekeit semmilyen módon - még a legrövidebb ideig - se sértse, vagy veszélyeztesse.
29. A letétkezelő a központi értéktár, elszámolóház, illetve a külső letéti hely, valamint a saját nyilvántartó rendszerében szereplő **pozíciókat legalább naponta egyszerű összeveti**, eltérések esetén annak okait haladéktalanul feltárja és rendezi.
30. A külföldi kibocsátású pénz- és tőkepiaci eszközök esetén szükségessé válhat **al-letétkezelő** igénybevétele. Ilyenkor a potenciális alletétkezelő(k) kiválasztásának szempontjait átlátható, körültekintő, előzetesen megalkotott szabályzatban rögzíti a letétkezelő. A letétkezelő minden esetben tudatában van annak, hogy az al-letétkezelő tevékenységéért az ügyfél, illetve a befektetéskezelő felé úgy felel, mintha azt a tevékenységet maga végezné. Törekszik minden esetben az al-letétkezelő pályáztatás útján történő kiválasztására, és valamennyi érintett ügyfél szerződésében rögzíti az igénybe vett al-letétkezelés tényét, az alkalmazott partnereket és az érintett eszközöket. Csak az illetékes felügyeleti hatóság engedélyével, megfelelő

referenciával és szakmai felelősségbiztosítással rendelkező al-letétkezelőt vesz igénybe. A kiválasztásnál kiemelt szempontként kezelendő, hogy lehetőleg minden piacon olyan elszámoló szervezet szolgáltatását vegyék igénybe, amelyik megfelelően kezeli a partnerkockázatot, továbbá jól működő kockázatkezelési rendszert alkalmaz. Az al-letétkezelővel történő kapcsolatrendszer, elszámolásokat részletesen szabályozzák, és azt az al-letétkezelővel kötött szerződés is tartalmazza.

31. **Letétkezelési és az egyéb szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjak** kialakítása álljon összhangban a nyújtott szolgáltatással, továbbá szükséges, hogy a kondíciók kialakításánál a megfelelő **áttekinthetőség** érvényesüljön. A díjszámítás köre, mértéke, számítási módja a szerződésben rögzítendő.
32. Prudens letétkezelő ügyel arra, hogy az ún. „**aláindításból**” eredő valamennyi kockázatot megfelelő módon kezelje. (Aláindítás során a letétkezelő az állampapír lejárat napjának megfelelő értéknapal írja jóvá az ügyfél számláján a lejáratból eredő összeget, anélkül, hogy az ténylegesen megérkezett volna a kibocsátótól és lehetővé teszi ezen összegek értéknap-veszteség nélkül történő újra befektetését.)
33. A letétkezelő az ügyféllel kötött írásos megállapodásban **meghatározott rendszerességgel és módon tájékoztassa** az ügyfelet letétállománya összetételéről és mennyiségéről, valamint az ügyfél által igényelt egyéb, az értékpapírokhoz kapcsolódó információkról. A letétkezelő ezen felül az ügyfél kérésére **bármely időpontra vagy időszakra** vonatkozóan **képes** az értékpapírokat azonosító adatokat és a nyilvántartott mennyiséget tartalmazó **számlakivonatot** az ügyfél **rendelkezésére bocsátani**.
34. Az **ügyfelek, illetve a befektetés-kezelő részére történő adatszolgáltatás** minimálisan tartalmazza banki naponként a tranzakciós listát, illetve – lehetőség szerint – az alkalmazott árfolyamokat. A pénzforgalmi jelentéseket is célszerű mindennap az ügyfél rendelkezésére bocsátani. Társasági eseményekről szóló információkat szükség szerint, portfólió kimutatást, letéti igazolásokat, központi értéktári alszámlák kivonatának másolatát pedig legalább havonta küld a letétkezelő az ügyfélnek.
35. A **portfólió kimutatás** - ha több befektetés-kezelőt is alkalmaz az ügyfél, akkor befektetés-kezelő szerinti bontásban - az ügyfél teljes vagyonára vonatkozóan tartalmazza az eszközöket, mind a jogszabályok, mind a befektetési politikában megfogalmazott eszközkategóriák szerint csoportosítva. A kimutatás az egyes eszközkategóriáknál tartalmazza mind azok tényleges súlyát, mind a jogszabályok, illetve a politikában lehetővé tett minimális és maximális súlyokat is.
36. A letétkezelő az **információ továbbításánál** messzemenően **betartja a bizalmas információ védelmét**. Ennek megfelelően ilyen adatokat védelem nélküli információs útvonalakon nem szabad továbbítani (nem titkosított fax, e-mail, stb.) Az információtovábbítás ezen csatornáit a letétkezelő kizárólag abban az esetben használhatja, ha a letétkezelő és az ügyfél a közöttük létrejött szerződésben ennek részletes szabályairól (kapcsolattartók neve, pontos elérhetősége), illetve a bizalmas információ védelmének megsértése esetén alkalmazandó eljárásrendről kifejezetten megállapodott.
37. A letétkezelők jellemzően a FIFO elvű (first in - first out: elsőként bekerült eszköz kerül ki elsőként a könyvekből) értékelési eljárást választják. Amennyiben viszont valamelyik ügyfélnél nem ezen elven alapul az értékelési eljárás, a letétkezelőnek képesnek kell lennie **olyan adatok szolgáltatására is, amely támogatja az ügyfél**

által választott értékelési eljárást is. Ez tipikusan előfordulhat biztosítói ügyfél esetén, ahol nem ritka az ún. súlyozott átlagolás értékelési-könyvvezetési mód. Az ezzel kapcsolatos teendőket minden egyes letétkezelésbe adott portfólióra szerződésben kell szabályozni.

38. Ügyfél érdekvédelme szempontjából merül fel legélesebben az ún. **FIFO sorrend probléma**, melynek lényege az, hogy a befektetés-kezelő, a letétkezelő, illetve az ügyfél által könyvelt tranzakciók egyazon napon ugyanazon instrumentumból eltérő áron vásárolt értékpapírokat eltérő sorrendben könyvelik. Ebben az esetben azok vételi sorrendjéről a befektetés-kezelő rendelkezik pontos információkkal, így az általa közölt sorrendet kell irányadónak tekinteni mind a letétkezelő, mind az ügyfél esetében is.
39. **Biztosítók** részéről kiemelt figyelemmel kell lenni az **eszközértékelési sajátosságokra**: a nem-UL tartalékok eszközalapjai esetében beszerzési érték vezérelt könyv szerinti értékre is szükség van, de - többek között - felügyeleti adatszolgáltatások miatt az ilyen portfóliók piaci értékét is számítani kell.
40. Az ügyfelek és a befektetés-kezelők törekedjenek **olyan ügyletek megkötésére, ahol az elszámolás módja kellően biztonságos**, azaz törekedjenek a DVP (értékpapír eladás ellenérték fizetésével, Delivery Versus Payment), RVP (értékpapír vétel ellenérték fizetésével, Receive Versus Payment) ügyletek kötésére.
- Lehetőség szerint kerüljék, illetve csak a legszükségesebb esetben és mértékben alkalmazzák az DF (értékpapír eladás ellenérték fizetése nélkül, Delivery Free), RF (értékpapír vétel ellenérték fizetése nélkül, Receive Free) ügyleteket,
- Az DVP/RVP ügyletek alkalmazásával csökkenhetnek a teljesítési és elszámolási kockázatok. A tranzakció elszámolásának és esetleges utólagos módosításának sikeressége érdekében javasolt, hogy az ügyletben érintett letétkezelők minél hamarabb felvegyék egymással a kapcsolatot egyeztetés céljából.
41. A szerződések kiterjednek arra az esetre is, amikor **az ügyfél befektetés-kezelőt és/vagy letétkezelőt vált**. Ilyen esetben pontosan és előre szabályozzák, hogy melyik félnek milyen jogosultságai és kötelezettségei vannak, technikailag hogyan bonyolítsák le az ügyletet, hogyan számolják el a felhalmozott kamatokat, milyen árfolyamokat alkalmazzanak a váltás során.
42. Prudens nyilvántartási rendszer esetén az ún. **technikai tranzakcióknak egyértelműen azonosíthatónak** kell lenniük, még abban az esetben is, ha a könyvelésük módja azonos más, nem technikai jellegű tranzakciókéval (pl. ISIN kód váltás, split, bónusz stb.)

II.3. A letétkezeléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások

43. Letétkezeléshez **kapcsolódhat treasury- és pénzforgalmi szolgáltatás** is (devizaváltás, folyószámla hitelkeret, stb.), ilyen esetben a letétkezelő az egyes üzletágaknál keletkező információk szervezetten belüli áramlásánál figyelemmel van a „kínai fal” és egyéb olyan szabályokra, amelyek kizárják a piacbefolyásoló célú információ felhasználást. A visszaélések elkerülése érdekében compliance officer-t

alkalmaz és a **compliance** feladatokat kiemelt súllyal kíséri figyelemmel a letétkezelő vezető testülete, felügyelő bizottsága.

44. A letétkezelő kiemelt figyelmet fordít az **ügyfelek kérdéseire, reklamációira, jelzéseire**. Ezek kezelésére belső szabályzatot alakít ki, az ügyfelek kérdéseinek megválaszolását, elintézését folyamatosan nyomon követi, lehetőség szerint informatikai megoldás segítségével.
45. A letétkezelő szerepet vállalhat az ügyfelek **adózással** kapcsolatos teendők lebonyolításában, illetve az adó-visszaigénylésekben. Amennyiben ilyen szolgáltatásokat nyújt, azt belső szabályzatban kell rögzíteni és az ügyféllel, illetve befektetés-kezelővel kötött szerződésben arra ki kell térni. A letétkezelő ilyen szolgáltatás nyújtása esetén kiemelt figyelmet fordít az adózással kapcsolatos dokumentumok határidőben történő bekérésére, megfelelő kezelésére, valamint azok kifizetőhöz, illetve adóhatóságához határidőben történő eljuttatására.
46. **Értékpapír-kölcsönzés** minden egyes esetben kifejezett írásos ügyfél felhatalmazás alapján, a jogszabályi követelmények messzemenő betartása mellett valósulhat meg. Az értékpapír-kölcsönzés során kiemelt figyelmet fordít a letétkezelő arra, hogy az ügyfelet bármilyen károsodástól megóvja, illetve arra, hogy az egyes pénzügyi szervezet-típusokra vonatkozóan eltérő kölcsönzési szabályok vonatkoznak.

II.4. Társasági eseményekkel, lejáratokkal, kamat- és osztalékfizetéssel kapcsolatos tevékenység

47. A letétkezelő a társasági eseményekről, a lejáratok, valamint a kamat- és osztalékfizetéssel kapcsolatos teendőkről, a részvénykönyvi bejegyzésről, a dematerializáció esetén követendő eljárásról **belső szabályzatot készít**. A szabályzat maradéktalanul kitér minden olyan kérdésre, amely a kibocsátó társaságok működését tekintve az ügyfelet érinti, pénzügyi hatással jár, vagy bármilyen formában az érintett értékpapír értékét/hozamát befolyásolja (pl. bónusz kibocsátás, alaptőke-emelés, részvény-konverzió, összeolvadások, felvásárlások, névérték felülbélyegzés (split), osztalékfizetés, részvényopciók).
48. A letétkezelő az ilyen eseményekhez kapcsolódóan valamennyi esetben **értesíti az ügyfelet**, társasági események kivételével, ahol csak az osztalékfizetéshez kapcsolódóan (tulajdonosi megfeleltetés, értékpapír zároltatás, letéti, tulajdonosi igazolás kiadása) merülnek fel automatikus értesítési kötelezettségek, az egyéb szolgáltatások igénybevétele szerződésben meghatározottak szerint történik.
49. Az ügyfél, illetve a befektetés-kezelő jogosultsága (bónusz kibocsátás, vagy bármilyen egyéb részvényesi jog) a **fordulónapi elszámolt pozíció** alapján kerül kiszámításra és jelentésre.
50. Olyan **függő ügylet** esetén, amelynek elszámolása valamilyen probléma miatt az értékpapírhoz kapcsolódó társasági esemény fordulónapján „átcúszik”, lehetőleg automatikusan követeléssel célszerű élni a partner letétkezelő vagy befektetési szolgáltató felé.
51. Az ügyfelet **értesíteni kell** minden társasági eseményről szóló **eredeti hírről** és annak **minden egyes módosulásáról is**.

52. Az ügyféllel kötött szerződés előzetesen rendezze azt a kérdést, hogy a **közgyűléseken** (amennyiben azon az ügyfél nem tud, vagy nem kíván részt venni) ki képviselje az ügyfelet: a befektetés-kezelő vagy a letétkezelő. Külföldi részvények esetében a letétkezelő megszervezheti az adott külföldi részvénytársaság közgyűlésén történő tulajdonosi képviselést. Amennyiben az ügyfél képviselétére sor kerül, úgy a közgyűlésen kizárólag az általa képviselt ügyfél, illetve ügyfelek megbízása alapján, módon és terjedelemben adhatja le szavazatait és a megbízásnak ki kell terjednie valamennyi, a közgyűlés napirendjén szereplő pontra (kötött mandátum). A képviselőre jogosult a közgyűlés teljes időtartama alatt a közgyűlés helyiségében tartózkodik, így kell tennie az előre nem látható fordulatok, ad-hoc szavazások esetén is. Amennyiben ilyen jellegű szavazásra kerülne sor, a körülményeknek megfelelően előzetesen rövid úton (pl. telefonon) tájékoztatja a megbízó(ka)t, és a döntésüket tükröző módon adja le a szavazato(ka)t. A részvényes és a képviselőre jogosult között létrejött szerződésben javasolt szabályozni az ilyen jellegű szavazásra vonatkozóan a kapcsolattartás, illetve az utasítás kérésének és adásának módját. A közgyűlésen lezajlott eseményekről, az ott leadott szavazatokról, illetve valamennyi lényeges kérdéssel a képviselőre jogosult minden esetben haladéktalanul tájékoztatja az ügyfelet és - amennyiben letétkezelő képviselte az ügyfelet, de befektetés-kezelői jogviszony is fennáll - a befektetés-kezelőt is. A letétkezelő a kapott mandátumot és a tájékoztatás tartalmát dokumentált módon legalább 8 évig megőrzi.
53. A letétkezelő **felkészült az adózási kérdések** és az adóreklamációk kezelésére, és amennyiben külföldi ügyfelekkel is rendelkezik, ismeretekkel bír a külföldi ügyfelek letétkezelt vagyonaát érintő adózási kérdésekről is.
54. **Befolyásszerzéssel** kapcsolatos tulajdonszerzések figyelemmel kísérését a letétkezelő napi szinten elvégzi. A letétkezelő ügyel arra, hogy a befolyásszerzés mértéke nem csupán a vételekkel és eladásokkal, hanem az adott nyilvánosan működő részvénytársaság alaptőkéjének, illetve szavazati jogot biztosító részvényhányadának módosulása miatt is változhat. A jogszabály által rögzített bejelentési és közzétételi feladatok elvégzéséről az ügyféllel kötött szerződésben rendelkeznek, ennek hiányában a letétkezelő (eseti vagy állandó) meghatalmazással automatikusan elvégzi ezt a feladatot.
55. A letétkezelő a **nyilvános vételi ajánlatok** esetén a lehető legszélesebb körű információ begyűjtésével és a technikai lebonyolítással kapcsolatban az ügyfelek részére a szükséges tájékoztatást megadja. Ennek során fokozottan képviseli az ügyfelek érdekeit, külföldi ügyfelek esetében közreműködik a fordítások elkészítésében is.

II.5. Portfólióértékelés, eszközérték számítás

56. A letétkezelő **napi eszközértékelési** szolgáltatását azon ügyfelek esetében is javasoljuk elvégezni, **akiknél ezt jogszabály nem teszi kötelezővé**. Amennyiben az eszközértékelési szabályok nem jogszabályon alapulnak, abban az esetben a befektetés-kezelési (ennek hiányában a letétkezelési) szerződésben célszerű rögzíteni az erre vonatkozó jogokat és kötelezettségeket. A jogszabályon alapuló eszközértékelési szabályokat is - legalább a jogszabályhelyekre utalás szintjén - célszerű a befektetés-kezelési, illetve a letétkezelési szerződésekben is rögzíteni.

57. A letétkezelő a kezelésében lévő **teljes portfólióra** végezze el az eszközértékelést.
58. A letétkezelő az **eszközérték kiszámítását megelőzően** ellenőrzi, hogy valamennyi ügylet-, illetve alkalmazott árfolyam adat rögzítésre került-e az adott ügyfél vonatkozásában.
59. A letétkezelő az ügyfél portfóliójának eszközértékét az adott portfólió eszközeire vonatkozó lehető **legfrissebb piaci árfolyam információk** (illetve a jogszabályokban, kezelési szabályzatokban, belső szabályzatokban meghatározott források alapján) határozza meg.
60. Az **értékelés szabályait** mind belső szabályzatban, mind az ügyféllel kötött szerződésben **előzetesen rögzítik**. Különös tekintettel, indoklás mellett célszerű kitérni az átlagáras, záróáras vagy egyéb értékelés közgazdasági indokaira, az illikvid piaci instrumentumok árazására, illetve az ingatlanpiaci specialitásokra. Javasolt mindig az instrumentum leglikvidebbnek tekinthető piacáról származó információkra alapozni az értékelést.
61. A letétkezelő a piaci gyakorlat szerint a kiszámított nettó eszközértéket rögzített telefonvonalon **egyezteti a befektetés-kezelővel**, mielőtt azt véglegesíti.
62. Az eszközértékelés során - ahol azt jogszabály előírja - a **közzétételt** a letétkezelő végzi el. Ahol ilyen előírás nincs, de a közzététel a piac átláthatóságát segíti, kiemelt figyelmet kell arra fordítani, hogy az információ ne legyen megtévesztő, félrevezető.
63. A letétkezelő készíthet **részletes portfólió elemzéseket**, kimutatásokat, ilyen lehet például a befektetési alapok átlagos tőkéje és hozama tetszőleges időszakra, az egy jegyre jutó - tetszőleges eltolással extrapolált - eszközérték számítás, a portfóliók kockázati mutatószámai (duration, konvexitás stb.).

II.6. A letétkezelés személyi, szakmai feltételei, az alkalmazott infrastruktúra, informatikai rendszerek

64. A letétkezelő teljes letétkezelési tevékenységére, annak során felmerülő valamennyi lényegi kockázati elemre kiterjedő **szakmai felelősségbiztosítással** rendelkezik.
65. A letétkezelő letétkezelési tevékenységet végző **munkatársai** a felsőfokú szakirányú végzettségen túlmenően a szakmai jellegű vizsgával vagy vizsgákkal is rendelkeznek. Amennyiben a letétkezelési tevékenység folyamatában a letétkezelő azonosítani tud olyan tevékenységet, amely nem igényel felsőfokú végzettséget, abban az esetben a tevékenységet alacsonyabb végzettségű munkatárs is elvégezheti, ugyanakkor a fentebb említett vizsgákkal ez esetben is rendelkeznie kell. A letétkezelési tevékenység során, annak határokön átívelő volta miatt szükséges a letétkezelő szakma által elfogadott és kommunikációra használt idegen nyelv szakmai anyaggal bővített, megbízható szintű ismerete is.
66. A letétkezelés során kiemelt súlyt élvez az információtömeg elektronikus kezelése, így a letétkezelés során igénybe vett hardver és szoftver alkalmas a **letétkezelői tevékenység teljes lefedésére**, megfelel a mindenkori biztonsági előírásoknak, illetve magas szinten automatizált. Mindezek alapján megfelelő letétkezelői informatikai alkalmazás alkalmas az ügyfelek összetett befektetési stratégiáinak kezelésére és kockázataik csökkentésére. A prudens rendszer az adminisztratív okokból eredő

hibákat is ki tudja szűrni, továbbá hatékony adatáramlást képes biztosítani a kapcsolódó rendszerekkel.

67. Az IT rendszerek tekintetében törekedni kell a **folyamatos rendelkezésre állásra**, akár alternatív erőforrások elérhetővé tételével is.
68. Az informatikai alkalmazás a **támogatandó üzleti folyamatokat teljes egészében** lefedi, így különösen: az értékpapír back-office műveleteket, az elszámolási tevékenységet, az esedékességi műveleteket lehetőség szerint automatikusan figyeli, kezeli, alkalmas az analitikus nyilvántartás vezetésére, képes valamennyi alkalmazott ügylettípus kezelésére /így: betéti ügyletek, forward és FX tranzakciók, értékpapír ügyletek (diszkont és kamatozó kötvények, valamint részvények), repó és derivatív ügyletek, befektetési jegy forgalmazás/. Az IT alkalmazás továbbá alkalmas a pénzforgalmi rendszereken keresztül történő pénzügyi teljesítésekre, értékpapír elszámolások kezdeményezésére, képes kamat, árfolyam, hozam, opciós díj számítások végzésre.
69. A megfelelő IT rendszer a **befektetési politikák** nyilvántartására, **támogatására** is alkalmas, támogatja a tervezést, a portfólióértékelési stratégiákat, a döntés előkészítést és döntést.
70. Amennyiben a letétkezelő ingatlan befektetési alapot is letétkezel, az IT rendszer felkészült az **ingatlan letétkezelési specialitásokra is**, így többek között a számlák kezelésére, nyilvántartására, az ÁFA elkülönítésre, a bérleti konstrukciók kezelésére.
71. Az IT rendszer adott esetben képes a **letiltott értékpapírok azonosítására**.
72. Az IT rendszer **naplózást**, tagolt **jogosultsági rendszert**, "több szem elvét" alkalmazó jóváhagyási lehetőséget, különböző tranzakció státuszokat, a kor színvonalának megfelelő **biztonsági megoldásokat** alkalmaz.
73. A rendszer lehetőleg **automatikusan állítja elő a bizonylatokat**, támogatja a jogszabályi, befektetési politikából fakadó **limitek figyelemmel kísérését**, a limit-túllépéseket automatikusan, emberi beavatkozás nélkül naplózza.
74. Az információs rendszerekkel történő kapcsolat keretében valósuljon meg a - lehetőleg valós idejű - limit- és portfólióértékelés; egyidejűleg a rendszer legyen alkalmas a nettó eszközérték számításokhoz szükséges **piaci adatok automatikus letöltésére**, valamint azok historikus **tárolására**.

III. Záró rendelkezések

Az ajánlás a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXIV. számú törvény 9/C. § (1) bekezdés c) pontja szerint kiadott jogi eszköz.

A Felügyeleti Tanács által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat. A Felügyeleti Tanács felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsa által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak.